ابتکار
روزنامه صبح ایران

سه‌شنبه ۱۳ آذر ۱۴۰۳
۱ جمادی‌الثانی ۱۴۴۶
۳ دسامبر ۲۰۲۴
سال بیستم
شماره ۵۷۹۴
۱۲ صفحه
۱۰۰۰۰ تومان

چرا تحولات سوریه برای امنیت ایران مهم است؟

اهمیت سوریه

صفحه ۱۱

واکنش‌ها به قانون حجاب همچنان ادامه دارد

موافقان و مخالفان یک قانون

- پزشکیان در جلسه با اعضای هیئت پیگیری و نظارت بر اجرای قانون اساسی: مراقب باشیم که دل مردم را نشکنیم
- اژه‌ای در نشست مشترک مجلس و قوه قضائیه: قانون عفاف و حجاب باید اجرا و کاستی‌هایش رفع شود
- محمد باقر قالیباف: در دوقطبی‌سازی‌ها برای حجاب، خیری نیست

گروه سیاسی- موضوع قانون حجاب محل بحث بسیاری از صاحب نظران شده است. برخی معتقدند برای حل مساله حجاب باید به قوه قهریه و قانون متوسل شد برخی دیگر این قانون و مفادی که در آن گنجانده شده را مفید نمی دانند. در همین زمینه محمدعلی ابطحی، فعال سیاسی اصلاح‌طلب، به ابلاغ لایحه حجاب واکنش نشان داد. او در کانال تلگرامی‌اش نوشت: آقای رئیس جمهور: می‌خواهید با مردم حرف بزنید. چه عالی. لطفا بگید چرا نمی‌خواهند جامعه ارامش داشته باشد. لایحه حجاب که هم به ارامش و هم به دین مردم ضربه می‌زند، چرا مطرح می‌شود. دولت چه می‌خواهد بکند.

شرح درصفحه ۲

مدیر کمپین معلولان مطرح کرد

بی توجهی دولت و مجلس به تجمع معلولان

صفحه ۴

سرمقاله

جلال خوش‌چهره

زیر پوست "رقابت _منازعه" قدرت‌ها در سوریه

اگرچه به نظر می‌رسد از سرعت شورشیان "هیئت تحریر الشام"(HTS) در پیشروی به عمق خاک سوریه و نزدیک شدن به پایتخت حکومت "بشاراسد" کاسته شده، اما معادلات و عوامل بروز تحولات تازه در جنگ داخلی این کشور، همچنان به قوّت خود باقی است. در این‌حال هنوز نمی‌توان برای روند به ظاهر غافگیر کننده اوضاع در نگاه ناظران و بازیگران پیدا و پنهان آن، آینده روشنی را متصور بود. سوریه اکنون دیگ جوشانی است که انفجار ترکش‌های آن می‌تواند همه منطقه را در خود فروبرد؛ همانگونه که این بحران تأثیر مستقیم از تحولات مربوط به جنگ‌های حماس و حزب‌الله با اسرائیل دارد.

درحال‌حاضر کانون توجهات معطوف به تحولاتی است که در میدان جنگ رخ می‌دهد. از این رو یا فرصتی فراهم نشده و یا تفسیر و تحلیل چرایی شعله‌ور شدن دوباره جنگ داخلی سوریه در چارچوب سیاست‌های استراتژیک به آینده و نتایج آن واگذار شده است. این درحالی است که اندک زمانی پس از شزوع دور تازه جنگ، صف‌بندی‌ها میان مواضع هم‌سو و متعارض دولت‌های منطقه و به تبع آن جامعه جهانی به‌گونه زیر پوستی و رفته رفته شکل علنی به خود گرفته است. همین مهم بر سرعت؛ توقف یا عقب‌نشینی نیروهای شورشی تأثیر مستقیم خواهد داشت.

اگر پایه تفسیر و تحلیل اوضاع کنونی سوریه،ادامه راهبرد کلان تحقق "نظم‌تازه" از درون "بی‌نظمی" جاری در منطقه خاورمیانه قرار گیرد؛ آنگاه می‌توان درک روشن‌تری از نه تنها تحولات غزه، لبنان و سوریه، بلکه همه آنچه زمان آبستن آن برای تمامی خاورمیانه است را پیش اندیشی کرد.

ادامه درصفحه ۲

وقتی اقتصاد رقابتی نیست گران کردن قیمت‌ها به رفع ناترازی منجر نمی‌شود

معضل کسری بودجه در اقتصاد

صفحه ۱۰

وقتی ورزش از سیاست جدا نیست

لشکرکشی سیاسیون به دنیای ورزشی‌ها!

صفحه ۵

نتیجه دیدار عراقچی با وزیر امور خارجه ترکیه چه بود؟

مذاکره با ترکیه درباره سوریه

صفحه ۱۱

محمد جواد ظریف:

ترامپ اقدامات عملی انجام دهد، ایران آماده گفت‌وگو است

معاون راهبردی رئیس‌جمهوری با بیان اینکه غرب به جای افزایش فشار بر ایران، باید به دنبال راه‌حل‌های مثبت و سودآور باشد، توافق هسته‌ای را نمونه‌ای منحصربه‌فرد در این زمینه خواند و گفت: غرب باید به احیای توافق هسته‌ای بپردازد، اما برای این کار، باید اقدامات مشخص و عملی انجام دهد تا اطمینان حاصل کند ایران می‌تواند به‌طور اقتصادی از این توافق بهره‌برداری کند و اگر ترامپ تصمیم به انجام چنین اقداماتی بگیرد، ایران آماده است تا گفت‌وگویی داشته باشد که به نفع تهران و واشنگتن باشد.

به گزارش ایسنا، متن کامل مقاله محمدجواد ظریف که در نشریه «فارن افرز» منتشر شده ، به شرح زیر است:

«در ۹ مرداد ۱۴۰۳ ، مسعود پزشکیان به‌عنوان رئیس‌جمهور جدید ایران سوگند یاد کرد. تنها چند ساعت پس از این مراسم، اسماعیل هنیه، نخست‌وزیر پیشین تشکیلات خودگردان و رئیس دفتر سیاسی حماس، توسط اسرائیل در یک مهمانسرا نزدیک به مجموعه ریاست‌جمهوری ترور شد. هنیه برای شرکت در مراسم تحلیف دعوت شده بود و کشته شدن او در خاک ایران سایه‌ای بر این مراسم افکند. این موضوع همچنین چالش‌هایی را که پزشکیان در پیشبرد برنامه سیاست خارجی‌اش با آن مواجه خواهد شد، نشان داد. اما پزشکیان به خوبی می تواند با دشواری‌های پیش رو در سال‌های آینده مقابله کند. پزشکیان به این نکته اذعان دارد که جهان در حال گذار به عصر پسا قطبی است که در آن کنشگران جهانی می‌توانند همزمان در زمینه‌های مختلف همکاری و رقابت کنند. او یک سیاست خارجی انعطاف‌پذیر را اتخاذ کرده و به گفتگوهای سازنده و روابط دیپلماتیک اولویت داده و از الگوهای قدیمی فاصله گرفته است. دیدگاه او برای امنیت ایران یکپارچه است و شامل قابلیت‌های دفاعی سنتی و توسعه امنیت انسانی از طریق بهبود در بخش‌های اقتصادی، اجتماعی و محیط‌زیستی می‌باشد. پزشکیان به ثبات و توسعه اقتصادی در خاورمیانه علاقه‌مند است. او می‌خواهد با کشورهای عرب همسایه همکاری کند و روابط با همپیمانان ایران را تقویت نماید. اما او همچنین تمایل دارد تا به‌طور سازنده با غرب در تعامل باشد. دولت او برای مدیریت تنش‌ها با ایالات متحده، که به تازگی رئیس‌جمهور جدیدی نیز انتخاب کرده، آماده است. پزشکیان آماده است مذاکراتی از جایگاه برابر درباره توافق هسته‌ای و شاید موارد بیشتری انجام گیرد. با این حال، همانطور که پزشکیان بیان کرده، ایران به خواسته‌های غیرمعقول تسلیم نخواهد شد. این کشور همیشه در برابر تهاجمات اسرائیل ایستاده و از محافظت از منافع ملی‌اش چشم‌پوشی نخواهد کرد.

سیاست محلی است

این یک لحظه تاریخی برای ثبات است که جهان نباید آن را از دست بدهد. تهران قطعاً این کار را نخواهد کرد. پس از بیش از دو قرن آسیب‌پذیری، ایران—تحت رهبری مقام معظم رهبری—نهایتاً ثابت کرده است که می‌تواند در برابر هرگونه تهاجم خارجی از خود دفاع کند. برای ارتقاء این دستاورد به سطحی بالاتر، ایران، تحت مدیریت جدید خود، قصد دارد روابط خود را با کشورهای همسایه بهبود بخشد تا به ایجاد یک نظم منطقه‌ای که ثبات، ثروت و امنیت را فراهم کند، کمک کند. منطقه ما مدت‌هاست که دچار مداخله‌های خارجی، جنگ‌ها، اختلافات مذهبی، تروریسم، قاچاق مواد مخدر، کمبود آب، بحران پناهندگان و تخریب محیط زیست بوده است. برای مقابله با این چالش‌ها، ما تلاش خواهیم کرد تا به سمت ادغام اقتصادی، امنیت انرژی، آزادی ناوبری، حفاظت از محیط زیست و گفت‌وگوی بین ادیان پیش برویم.

در نهایت، این تلاش‌ها می‌تواند به یک توافق جدید منطقه‌ای منجر شود که وابستگی خلیج فارس به قدرت‌های خارجی را کاهش دهد و ذینفعان را تشویق کند تا با استفاده از سازوکارهای حل اختلاف به حل اختلافات بپردازند. برای این منظور، کشورهای منطقه می‌توانند به دنبال معاهدات، ایجاد نهادها، تصویب سیاست‌ها و گذراندن اقدامات قانونی باشند. ایران و همسایگانش می‌توانند با تقلید از فرایند هلسینکی، که به تاسیس سازمان امنیت و همکاری در اروپا منجر شد، آغاز کنند. آن‌ها می‌توانند از مأموریتی که شورای امنیت ملل متحد در سال ۱۳۶۶ به دبیرکل ملل متحد در قطعنامه ۵۹۸ داده است، استفاده کنند. این قطعنامه که جنگ ایران و عراق را پایان داد، از دبیرکل خواسته بود تا با ایران، عراق و سایر کشورهای منطقه مشاوره کند تا اقداماتی را برای تقویت امنیت و ثبات در خلیج فارس بررسی کند. دولت پزشکیان بر این باور است که این بند می‌تواند به‌عنوان مبنای قانونی برای مذاکرات جامع منطقه‌ای مورد استفاده قرار گیرد. البته، موانعی وجود دارد که ایران و همسایگانش باید بر آنها غلبه کنند تا یک نظم منطقه‌ای صلح‌آمیز و یکپارچه را ترویج دهند. برخی اختلافات با همسایگان ریشه‌های عمیق‌تری دارند که تحت تأثیر تفسیرهای مختلف از تاریخ شکل گرفته‌اند. اختلافات دیگر ناشی از تصورات نادرست هستند که عمدتاً ناشی از ارتباطات ضعیف یا ناکافی می‌باشند. برخی دیگر نیز انگاره های سیاسی هستند که توسط نیروهای خارجی به وجود آمده‌اند، مانند ادعاهایی که در مورد ماهیت و هدف برنامه هسته‌ای ایران مطرح می‌شود. اما خلیج فارس باید به جلو برود. دیدگاه ایران با منافع کشورهای عربی نیز هم‌راستا است، زیرا همه آنها نیز به دنبال یک منطقه پایدارتر و مرفه‌تر برای نسل‌های آینده هستند. بنابراین، ایران و جهان عرب باید بتوانند از طریق اختلافات خود همکاری کنند. حمایت ایران از مقاومت فلسطین می‌تواند به راه‌اندازی چنین همکاری کمک کند. به هر حال، جهان عرب در حمایت از بازگرداندن حقوق مردم فلسطین با ایران متحد است.

شروع دوباره

پس از بیش از ۲۰ سال محدودیت‌های اقتصادی، ایالات متحده و هم‌پیمانان غربی آن باید بپذیرند که ایران به فشار تسلیم نمی شود. اقدامات فزاینده آنها همواره به خودشان آسیب زده است. در اوج آخرین کارزار فشاری ایالات متحده—و فقط چند روز پس از ترور دانشمند هسته‌ای پیشرو ایران، محسن فخری‌زاده—مجلس ایران قانونی را تصویب کرد که به دولت دستور داد تا برنامه هسته‌ای خود را به سرعت جلو ببرد و نظارت بین‌المللی را کاهش دهد. تعداد سانتریفیوژهای ایران از سال ۱۳۹۷—زمانی که رئیس‌جمهور ایالات متحده، دونالد ترامپ، از توافق هسته‌ای خارج شد—به شدت افزایش یافته و سطح غنی‌سازی از ۳٫۵ درصد به بالای ۶۰ درصد رسیده است. تصور اینکه هیچ‌یک از این موارد رخ داده باشد اگر غرب رویکرد همکاری را رها نمی‌کرد، دشوار است. در این زمینه، ترامپ که در ژانویه دوباره به مقام ریاست‌جمهوری باز می‌گردد و شرکای واشنگتن در اروپا، تنها باید خود را برای پیشرفت مستمر هسته‌ای ایران سرزنش کنند. به جای افزایش فشار بر ایران، غرب باید به دنبال راه‌حل‌های مثبت و سودآور باشد. توافق هسته‌ای نمونه‌ای منحصربه‌فرد است و غرب باید به احیای آن بپردازد. اما برای این کار، باید اقدامات مشخص و عملی—شامل اقدامات سیاسی، قانونی و سرمایه‌گذاری‌های مشترک سودآور—انجام دهد تا اطمینان حاصل کند که همان‌طور که وعده داده شده است ایران می‌تواند به‌طور اقتصادی از این توافق بهره‌برداری کند. اگر ترامپ تصمیم به انجام چنین اقداماتی بگیرد، ایران آماده است تا گفت‌وگویی داشته باشد که به نفع تهران و واشنگتن باشد. در مقیاس وسیع‌تر، سیاست‌گذاران غربی باید بپذیرند که راهبردهایی که هدفشان تقابل ایران و کشورهای عربی با یکدیگر از طریق حمایت از ابتکاراتی مانند آنچه به اصطلاح توافقنامه‌های ابراهیم نامیده می‌شود (که روابط میان کشورهای عربی مختلف و اسرائیل را عادی کرد) بوده، در گذشته ناکام مانده و در آینده نیز موفق نخواهد شد. غرب نیاز به رویکردی سازنده‌تر دارد—رویکردی که به اعتماد به نفس به‌دست‌آمده ایران احترام بگذارد، ایران را به‌عنوان بخشی جدایی‌ناپذیر از ثبات منطقه‌ای بپذیرد و به دنبال راه‌حل‌های مشترک برای چالش‌های مشترک باشد. چنین چالش‌های مشترکی می‌تواند تهران و واشنگتن را ترغیب کند تا به مدیریت تعارض و نه تصعید آن بپردازند. تمام کشورها، شامل ایران و ایالات متحده، منافع مشترکی در رفع علل ریشه ای بی‌ثباتی در منطقه دارند. به عبارت دیگر تمام کشورها در پایان به اشغال اسرائیل مسئولند. آنها باید درک کنند که مقاومت تا زمانی که اشغال ادامه یابد، ادامه خواهد داشت. اسرائیل ممکن است فکر کند می‌تواند به طور دائم بر فلسطینی‌ها پیروز شود، اما نمی‌تواند؛ مردمی که چیزی برای از دست دادن ندارند، نمی‌توانند شکست بخورند. سازمان‌هایی مانند حزب‌الله و حماس، جنبش‌های آزادی بخشی هستند که در پاسخ به اشغال به وجود آمده‌اند و تا زمانی که شرایط کنونی پایدار باشد—به عبارت دیگر، تا زمانی که حق تعیین سرنوشت فلسطینی‌ها به رسمیت شناخته نشود—به ایفای نقش مهم خود ادامه خواهند داد. می‌توان مراحل میانی را هم در نظر گرفت، از جمله آتش‌بس‌های فوری در لبنان و غزه. ایران می‌تواند به ایفای نقش سازنده‌اش در پایان دادن به وضعیت فجیع فعلی در غزه ادامه دهد و با جامعه بین‌المللی همکاری کند تا به یک راه‌حل پایدار و دموکراتیک برای این درگیری بپردازد. ایران هر راه‌حل قابل قبولی برای فلسطینی‌ها را می پذیرد، اما دولت ما معتقد است که بهترین راه‌حل برای خروج از این بحران صد ساله، برگزاری یک همه پرسی است که در آن همه کسانی که بین رود اردن و دریای مدیترانه—مسلمانان، مسیحیان و یهودیان—زندگی می‌کنند و فلسطینی‌هایی که در سده بیستم به دیاسپورا رانده شدند (همراه با نسل‌های بعدی‌شان) قادر به تعیین یک سیستم حکومتی معقول باشند. این در راستای قوانین بین‌المللی است و بر موفقیت آفریقای جنوبی، که نظام آپارتاید به یک دولت دموکراتیک موفق تبدیل شد، بنا شده است. تعاملات سازنده با ایران و تعهد به دیپلماسی چندجانبه می‌تواند به ایجاد چارچوبی برای امنیت و ثبات جهانی در خلیج فارس کمک کند. این می‌تواند به کاهش تنش‌ها و فراهم آوردن رفاه و توسعه پایدار در طولانی‌مدت یاری رساند. این تغییر برای غلبه بر تضادهای ریشه‌دار حیاتی است. هرچند که امروز ایران اطمینان دارد که می‌تواند برای دفاع از خود بجنگد، اما خواهان صلح است و مصمم به ساختن آینده‌ای بهتر است. ایران می‌تواند یک شریک توانمند و آماده باشد، به شرط اینکه شراکت‌هایش بر مبنای احترام متقابل و پایبندی به برابری باشد. بیایید این فرصت را برای یک شروع جدید از دست ندهیم.»

یادداشت

رای دیوان کیفری بین‌المللی علیه نتانیاهو؛ هماوردی عدالت و سیاست

مسعود گودرزی *

دیوان کیفری بین‌المللی حکم جلب نتانیاهو و گالانت وزیر دفاع معزول رژیم اشغالگر اسرائیل را در روز پنج شنبه ۱/۹/۱۴۰۳ صادر کرد. این اقدام گامی مهم به سوی عدالت بود تا نشان داده شود که بی کیفر مانی مجرمان بین المللی در حال رنگ باختن است.

حقوق بین الملل کیفری مسئولیت بین المللی افراد حقیقی را صرف نظر از مقام و جایگاه آنان مورد توجه قرار می دهد و برخورداری از موقعیت دولتی رافع مسئولیت فردی نمی باشد. دادگاه نظامی بین المللی نورمبرگ به عنوان اولین تجربه بشری که پس از پایان جنگ جهانی دوم برای محاکمه جنایتکاران جنگی برگزار شد اعلام نمود که حقوق بین‌الملل فقط اعمال دولتهای حاکم را مورد توجه قرار می‌دهد و مجازاتی برای جرایم ارتکابی توسط اشخاصی حقیقی در نظر نگرفته است. پس از دادگاه‌های نورمبرگ و توکیو محاکم موقتی دیگری برای رسیدگی به جنایات مجرمان بین المللی که باعث و بانی تراژدی‌های خونین در نقاطی از جهان بودند تشکیل گردید تا ضمن سپردن جنایتکاران به دست عدالت مرهمی بر وجدان‌های پاک انسان‌هایی باشد که از خشونت و وحشی‌گری زمان زخمی شده بودند. گسترش خشونت‌ها و فقدان ضمانت اجراهای قوی برای احکام محاکم کیفری موقت، بشریت را بر آن داشت تا ساز و کاری دائمی جهت رسیدگی به جرایم کیفری بین المللی ایجاد نماید. تلاش جامعه بین‌المللی در سال ۱۹۹۸ به ثمر نشست و دادگاه کیفری بین المللی به عنوان یک نهاد مستقل کیفری در شهر رم ایتالیا تاسیس گردید. این دادگاه صلاحیت رسیدگی به جرایم نسل کشی، جنایت‌های جنگی، جنایت بر ضد بشریت و تجاوز را دارد و چنانچه جرایم مورد اشاره به وقوع بپیوندد، هر یک از دولت‌های عضو دیوان، شورای امنیت سازمان ملل متحد و دادستان دیوان می توانند درخواست رسیدگی جهت پیگرد و تعقیب مجرمان را بنمایند. در حکم صادره دیوان بین‌المللی کیفری آمده است که نتانیاهو وگالانت عامدانه و آگاهانه جمعیت غیرنظامی را از مایحتاج اولیه‌ای که برای بقای آنها ضروری است محروم کرده‌اند(گرسنه سازی مردم غزه به عنوان سلاح). در حقیقت باید گفت حمله به غزه غمبارترین فاجعه انسانی در قرن اخیر است و حتی در جنگ‌های اول و دوم جهانی این همه وحشی‌گری و شرارت علیه بی‌دفاع‌ترین مردم را شاهد نبودیم. نتانیاهو عملاً تمام جرایم در صلاحیت دیوان کیفری بین المللی در غزه را مرتکب شده است. جنایت نسل کشی که از آن به عنوان ام الجرائم یاد می‌کنند ارتکاب اعمالی را شامل می شود که با قصد نابود کردن تمام یا بخشی از یک گروه ملی، قومی، نژادی و یا مذهبی صورت می پذیرد که مصادیقی از آن عبارتند از قتل اعضای یک گروه، آسیب شدید به تمامت جسمی یا روحی اعضای یک گروه، قراردادن عمدی اعضای گروه در وضعیت‌های زیستی که منجر به نابودی جسمی کامل یا جزئی آنان شود. جنایت‌های جنگی و جنایت بر ضد بشریت مصادیق مشابهی دارند اما تفاوت آنها در این است که جنایت‌های جنگی صرفاً در صورت وقوع حملات مسلحانه و مداخله نظامی معنا پیدا می کند اما جنایت بر ضد بشریت هم در زمان صلح و هم در زمان جنگ قابلیت ارتکاب دارند.

جنایت‌های ضد بشری به صورت آگاهانه ،گسترده و سازمان یافته علیه مردم غیرنظامی مرتکب می‌شود. اقدامات رژیم ددمنش صهیونیستی در بیش از یک سال اخیر مصداق عینی جرایم صدرالاشاره علیه مردم مظلوم و بی‌دفاع غزه بوده و این در حالیست که حمله حماس به اسرائیل در چارچوب دفاع مشروع بوده اما حملات وحشیانه رژیم اسرائیل بر علیه مردمی که از اشغال سرزمین خود دفاع می‌کنند عین تجاوز محسوب می‌شود. رای صادره مستند به مصادیق جرم نسل کشی صادر شده که صرفا یکی از جرایم در صلاحیت دیوان کیفری بین المللی می باشد و امری روشن است که رژیم جعلی اسرائیل سایر جرایم را نیز مرتکب شده و شایسته بود که دیوان در حکم صادره به آن توجه می‌نمود. رای صادره اگرچه حداقلیست اما می‌تواند چراغی در شب تاریک قدرت و نمایشی از استقلال این محکمه کیفری باشد که در صورت همکاری کشورهای عضو و اعمال مجازات‌های قانونی، گام مهمی در تقویت اعتبار این نهاد حقوقی و اعتماد و اطمینان برای جامعه بین المللی که مجرمان از کیفر در امان نخواهند بود. در طی طریق عدالت جوئی دیوان به وظایف قانونی خود عمل نمود اما پر واضح است که رسیدن به سرمنزل مقصود مستلزم همکاری سایر کشورها و التزام آنها به اجرای این حکم می‌باشد. چرا که اجرای احکام دیوان جز با همکاری کشورها میسور نمی باشد.دریغا که قانون شکنان زورگو طعم شیرین عدالت را همیشه در کام جامعه بشری تلخ نموده و در این مورد نیز هم اکنون دست به کار شده‌اند. جو بایدن رئیس جمهور آمریکا این حکم را ظالمانه توصیف نمود و اعلام کرد که واشنگتن همیشه در کنار اسرائیل قرار دارد.کنگره آمریکا نیز قانونی را با هدف تحریم دیوان کیفری بین المللی تصویب نموده است.

مروری بر تصمیمات نهادهای سیاسی و قضائی مبین این موضوع هست که تصمیمات نهادهای سیاسی در اغلب اوقات با در نظر داشت منافع قدرت‌های بزرگ و بدون توجه به حقوق بین‌الملل صورت می‌گیرد اما مروری بر آرای صادره در محاکم بین المللی نشان از آن دارد که در غالب اوقات و علی رغم میل قدرتهای زورگو عدالت بر سیاست غلبه دارد. در اتقان و حقانیت آرای بین المللی همین بس که حتی در زمان‌هایی که این محاکم بر اساس صلاحیت مشورتی آرائی حقوقی صادر می‌نمایند که اکثراً نیز جنبه توصیه‌ای دارد و لازم الاجرا محسوب نمی‌شود اما با توجه به اعتماد جامعه بین‌المللی به اعتبار آرای صادره، کشورها آن را پذیرفته و اجرا می‌کنند. دیوان بین المللی کیفری در برخورد با خونبارترین شرارت انسانی در قرن اخیر به تکلیف خود به خوبی عمل کرد و رای عادلانه‌ای صادر نمود و اکنون کشورهای عضو این دیوان باید مصمم به اجرای حکم باشند تا هم هدف اصلی آنان که تامین عدالت است معیوب نگردد و هم اعتبار آرای دیوان در آتی حفظ گردد و این قوی‌ترین ضمانت اجرا برای بی‌کیفر مجرمان بین المللی است. امیدواریم در این هماوردی عدالت بر سیاست چیره شود.

* عضو هیئت علمی دانشگاه، نماینده دوره دهم مجلس شورای اسلامی